

Görsel Sanatlar Dersinde Öğretim Teknolojileri ve Materyali Kullanım Durumları*

Elif MAMUR YILMAZ¹, Sema BİLİCİ²

Geliş Tarihi: 02.12.2015

Kabul Ediliş Tarihi: 25.01.2016

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde öğretim materyali kullanım durumlarını tespit etmek ve öğretim materyali kullanımı ile ilgili görüşlerini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu Bolu ili ilköğretim okullarından beş görsel sanatlar öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada nitel veri toplama ve çözümleme yöntemleri kullanılmış, veriler görüşme yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler N Vivo 7 paket programında içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda görsel sanatlar öğretiminde alana yönelik öğretim teknolojisi ve materyali eksikliği olması nedeniyle öğretmenlerin bazı sanat konularının öğretiminde zorlandıkları ve derslerinde sınırlı da olsa öğretim teknolojileri ve materyalleri kullandıkları ancak bu konuda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Araştırma çağdaş teknolojilerle donanımlı görsel sanatlar atölyelerinin oluşturulması, MEB-Üniversite işbirliği ile görsel sanatlar öğretmenlerine hizmet içi kurs ve seminerler düzenlenmesi, görsel sanatlar programlarının geliştirilmesinde öğretim teknolojileri ve materyallerine yer verilmesi ve alana yönelik oluşturulan öğretim materyallerinin öğretmenlere ulaştırılması yönünde önerilerle sonlandırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Görsel sanatlar eğitimi, görsel sanatlar öğretmenleri, görsel sanatlar eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyalleri

Visual Arts Course in Instructional Technology and Material Use Cases

ABSTRACT

The purpose of this research is to identify condition of the Visual Arts course and examine teachers opinions about the use of teaching material. The study group consists of five visual arts primary school teachers from the province of Bolu. Qualitative data gathering and analyzing methods used in the research, were obtained through negotiations. The obtained data were analyzed by content analysis in 7 N Vivo software packages, the results are shown in diagrams and tables. Research results indicate that

* Bu çalışma Elif MAMUR YILMAZ'ın "Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının İlköğretim Okulları Öğrencilerine Sanatsal Düzenleme İlkelerinin Öğretimine Yönelik Öğretim Materyali Tasarım Süreçleri, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara, Şubat 2014." Tezinden üretilmiş bir makaledir.

¹ Yrd. Doç. Dr. Giresun Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü elifmamuryilmaz@gmail.com

² Yrd. Doç. Dr. Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü sbilici@gmail.com

visual arts has lack of teaching technologies and materials, so, the findings were required visual arts teachers and their difficulties in the teaching of some art subjects and that they still teach through limited educational technologies and materials. Investigation is about equipped visual arts workshops and contemporary technology, Ministry of Education and University in service to the visual arts teachers and in cooperation with the courses and seminars to be held, with proposals which include the educational technology and materials for the development of the visual arts program and distribute to teachers with the teaching materials for the field were terminated.

Keywords: visual arts education, visual arts teachers, educational technology and materials in visual arts education

GİRİŞ

Günümüz sanat eğitimi; yeti ve yeteneklerini etkili bir şekilde kullanabilen, toplumsal sorumluluk bilinci gelişmiş, özgür düşünebilen, özgüven sahibi, yaratıcı insanları yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bireyin yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılması ve estetik yargılarının güçlendirilmesi ancak nitelikli sanat eğitimi uygulamalarıyla mümkün olabilmektedir. Okullarda sanat eğitiminin en önemli uygulama alanlarından biri görsel sanatlar dersidir. San (1987:5) çağdaş insanın yetişmesinde vazgeçilemez bir yeri ve önemi olan görsel sanatlar eğitiminin en geniş anlamıyla, yetişmekte olanlara ve yetişenlere, görsel sanatların yaşamdaki yerini ve önemini yaşatarak kavrayacak biçimde düzenlenmiş belli programlarla, görsel sanatların türlerini, tarihsel gelişimini, ifade gücünü, insanın temel gereksinimlerinden biri olduğunu örnekleriyle göstererek ve aynı zamanda çeşitli tür ve dallarında beceri de kazandırabilecek uygulamalı çalışmalarla, sanatsal yaratma olgusunu tanıtmaya yönelik bir eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere görsel sanatlar dersi etkinliği oldukça fazla ve kapsamlı bir derstir. Bu nedenle “görsel sanatlar dersinin üstlendiği işlevleri yerine getirebilmesi için bilginin üretimi ve transferini sağlayan öğretim teknolojilerinin kullanıldığı yeni kazanımlar, yeni uygulamalar oluşturulması, kullanılması, alana yönelik öğretim materyallerinin tasarlanması, öğretmenlerin çağın gerekleri doğrultusunda kendilerini değiştirmeleri, bilgi ve beceriler kazanmaları ve bunları da uygulamaya koymaları gerekmektedir” (Mamur Yılmaz, 2014:7).

Eğitimin her aşamasında amacına uygun bir sanat eğitimi, nitelikli sanat eğitimcileri ile mümkündür (Buyurgan ve Buyurgan, 2012:6). Dolayısı ile iyi bir “görsel sanatlar öğretmeni; çağdaş sanat öğretiminin araç ve yöntemlerini, öğretme işlemlerinde ustalıklı kullanabilmeli; görsel sanatlar alanlarıyla diğer alanlar arasındaki ilişkileri kavrayabilecek kadar genel kültür sahibi olmalı; program geliştirme ve öğretim teknolojisi arasındaki ilişkiyi iyi bilmeli, görsel sanatlar dersinde kullanabilmeli, gerekli çalışma ortamının hazırlanmasını sağlamalı ve derslerinde görsel-işitsel araçlara yer vermelidir” (Mamur Yılmaz, 2014:10). Ancak teknolojinin önemini kavramış ve teknolojiyi etkili bir biçimde kullanabilen öğretmenlerle, bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi kullanabilen, bilgi üretebilen, ürettiği bilgiyi başkaları ile paylaşabilen, iletişim kurabilen, değişen ortamlara uyum sağlayabilen öğrenciler yetiştirilebilir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde Texas Üniversitesi'nde Philips tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre insanlar; okuduklarının % 10'ununu, duyduklarının % 20'sini, gördüklerinin % 30'unu, hem görüp hem duyduklarının % 50'sini, görüp, işittikleri ve söylediklerinin % 80'ini, görüp, işitip, dokunup, söylediklerinin ise % 90'ını hatırlamaktadırlar (Kinder, 1973:39). Bu veriler öğretim teknolojileri ve materyallerin eğitimde ne derece etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Görsel sanatlar eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyallerinin kullanılması dersin anlam ve amacı açısından son derece etkili olmaktadır. Görsel sanatlar eğitiminin de diğer disiplinler gibi kendine özgü strateji, yöntem teknik ve ilkeleri olmasından dolayı birçok kavram, ilke ve içeriğin öğretim materyalleri olmadan somutlaştırılması, öğrenilmesi ve öğretilmesinde zorluk yaşanmaktadır. Bu nedenle bu derste öğrencileri zorlayan bilgiler, onların çok sayıda duyu organına hitap edecek şekilde hazırlanan öğrenme ortamlarıyla kazandırılmaya çalışılırsa öğrenmeleri kolaylaştığı gibi öğrendiklerinin kalıcılığı da artar. Görsel sanatlar öğretiminde öğretim materyali kullanımının yararlarını Artut (2002:234) “sanat öğretimi daha etkili, canlı, açık ve zevkli bir hale getirilebilir, işlemler basitleştirilebilir ve sonuca daha çabuk ulaşılabilir, modeldeki ayrıntılar daha kolay anlaşılabilir, ilgi ve dikkat çekici hale gelebilir, öğrenme isteği yaratabilir, estetik bilgi, görgü ve kültürün gelişiminde etkili olur, bir konunun açıklanmasında kolaylık sağlar, zamandan ve sözden kazanımlar elde edilir, tasarımlar üzerinde alternatifler yaratma olanağı sağlar” şeklinde sıralamaktadır.

Özsoy ve Alakuş'un (2009:42) “resim-iş öğretmeni yetiştirmede bir boşluk oluşmuş, sanat öğretimi alanında çağdaş dünyada yaşanan gelişmeler yeterince izlenememiş ve bütün çabalar sadece mevcut sistemin ve anlayışın sınırlı bir biçimde geliştirilmesi yolunda sarf edilmiştir” şeklindeki ifadeleri bu alanda yapılan araştırmaların yetersizliğine vurgu yapmaktadır. Görsel sanatlar ders araçlarının türünün ve sayısının azlığı, öğretmenler tarafından kullanılma oranının düşük olması ve geliştirilen materyallerin niteliğinin yetersiz olması bu alandaki gelişmelere katkı sağlayacak araştırmalara ve yaratıcı önerilere ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır. Buradan yola çıkarak gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı, “Görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanatlar öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyali kullanma durumları nedir?” sorusuna cevap aramak olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara da cevap aranmıştır:

- 1-Görsel sanatlar alanına yönelik öğretim materyali ve teknolojisi donanımı nasıldır?
- 2-Görsel sanatlar öğretmenlerinin kullandıkları öğretim teknolojileri ve materyalleri nelerdir?
- 3-Görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretim materyali tasarımı ile ilgili eğitim durumları nedir?
- 4-Görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretim materyali tasarımından kaynaklanan sorunları nelerdir?

Bu araştırmada ilköğretim okulları görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyalleri kullanma durumları tespit edilmiştir. Bu yönüyle araştırma, ilköğretimde görsel sanatlar eğitimi teknoloji uygulamalarının incelenmesi, sorunların tespit edilmesi ve alınması gereken önlemler konusunda katkı sağlaması açısından önemli görülmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgularla, ilköğretimde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin, öğretim teknolojilerini ve materyallerini daha bilinçli kullanarak daha nitelikli bir eğitim ortamı yaratmaları konularında aydınlatılması ve yine bu araştırma ile görsel sanatlar derslerinin öğretim teknolojisi ve materyali ihtiyacı konusunda Milli Eğitim Bakanlığı'nın ders araçları çalışmalarına ışık tutması düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretim materyali durumlarının saptanması için nitel araştırma desenlerinden araştırmanın doğasına uygun olan 'durum çalışması (case study) deseni' kullanılmıştır. Araştırmada durum çalışması desenlerinden "iç içe geçmiş tek durum deseni" kullanılmıştır. Araştırmada ihtiyaç analizi yapmak için görsel sanatlar öğretmenlerinden pilot uygulamaya katılan on öğretmeninden görev yaptığı okulda görsel sanatlar atölyesi olan beş öğretmen derinlemesine veri elde etmek amacıyla araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin atölye donanımlarını, öğretmenlerin sahip oldukları materyalleri saptamak amacıyla yüz yüze görüşmeler yapılmış ve araştırmanın alt amaçlarına yanıt aranmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında Bolu İli Merkez İlçesindeki ilköğretim okullarında görev yapmakta olan gönüllü on görsel sanatlar öğretmeni ön görüşmelerde ilk çalışma grubunu oluşturmuş olmakla birlikte derinlemesine araştırma yapabilmek için bu öğretmenlerden beşi çalışma grubuna alınmıştır. Çalışma grubunun oluşturulmasında amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme; 1. Çalıştığı okulda görsel sanatlar atölyesi bulunması, 2. İlköğretim okullarında en az beş yıl deneyimi olması şeklinde iki temel ölçüt belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin ilköğretim okullarında çalışma süreleri yedi ile on iki yıl arasında değişmekte olup hiçbiri daha önceki dönemlerde hizmet öncesi ve hizmet içinde materyal tasarımına ilişkin eğitim almamıştır. Öğretmenlerden biri yüksek lisans, diğerleri lisans mezunudur.

Araştırma Verilerinin Toplanması

Nitel özellikler taşıyan bu araştırmada veri toplamak için yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmış, öğretmenlerin materyal kullanma durumlarını ve materyal ihtiyaçlarını saptamak için "yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formu" hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formlarının hazırlanmasında ilgili literatürün taranmasıyla elde edilen kuramsal bilgiler, bu konuda yapılan araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları, yapılan pilot çalışmalar ve

uzman görüşleri esas alınmıştır. Görüşme formları önce pilot çalışma grubunda deneyerek bazı sorular karmaşıklığından kurtarılmış, kolay anlaşılır hale getirilerek, öğretmenlerin deneyimlerine göre yeniden düzenlenmiştir. Bu form; kişisel bilgiler, öğretim materyali ve teknolojisi donanımı, öğretim materyali ve teknolojisi kullanma durumu, öğretim materyali ve tasarımı ile ilgili eğitim durumu, öğretim materyali ve tasarımından kaynaklanan sorunları başlıklarından oluşmaktadır.

Veri Toplama Teknikleri

Bu çalışmada, görüşülen kişinin sözel olarak ifade edilen ya da edilemeyen davranışları ile ilgili derinlemesine bilgi vermesi, görüşülene yanıt verme olanağı tanınması, araştırmacıya da görüşme süreci ve görüşme ortamı ile ilgili olarak esneklik ve kontrol imkânı sağlaması açısından görüşme yöntemi kullanılması uygun görülmüştür. Bu çerçevede veri toplamak üzere yarı yapılandırılmış mülakatlardan bireysel görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşmelerde öğretmenlere on dört soru yöneltilmiş ve beş oturumda tamamlanmıştır. Görüşmeler; DÖ ile 52 dakika, EÖ ile 77 dakika, HÖ ile 107 dakika, NÖ ile 56 dakika ve SÖ ile 47 dakika olmak üzere toplam 306 dakika sürmüştür. Görüşmeler ses kayıt cihazı yoluyla kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada görüşme yoluyla toplanan nitel verilerin analizi içerik analizi tekniğiyle yapılmıştır. İçerik analizinde bilgisayar kullanılmıştır. Verilerin kodlanması aşamasında, araştırmacı, elde ettiği bilgileri inceleyerek, belirli temalar altında organize ederek tanımlamaya çalışmıştır. Kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturan bu bölümlere, tanımlayıcı isimler ya da kodlar oluşturmuştur. Araştırmacının tüm verileri bu şekilde kodlandıktan sonra, bir kod listesi oluşturulmuş, bu kod listesi verilerin incelenmesinde ve organize edilmesinde anahtar liste görevini yürütmüştür. Araştırmacının yanında diğer kodlayıcılar da bu kod anahtarından yararlanmışlardır. Kodlama yapılırken kullanılan kavramların kodlaması yapılan bölümdeki anlamı en iyi şekilde yansıtabilmesine özen gösterilerek, ilgili kavramın diğer benzer bölümlerde kullanılması sağlanmıştır. Araştırmacının kodlama güvenilirliğini sağlamak açısından araştırmacının dışında bir alan uzmanı ve bir eğitim programcısı kodlayıcı olarak görev almıştır. Araştırma sorusunun geliştirilmesi aşamasında on görsel sanatlar öğretmeniyle yapılan pilot görüşme kayıtları öğretmen görüşleri için kodlama güvenilirliği çalışmasında da kullanılmıştır. On görüşme kayıtlarından ikisi tesadüfî örneklem olarak seçilmiş, sadece araştırmacının problem cümlesiyle kodlayıcılara verilmiştir. Kodlayıcılar ham verileri birbirinden bağımsız olarak kodlamışlar, I. kodlayıcı 36, II. kodlayıcı 32, III. kodlayıcı 33 kod bulmuştur. Bulunan kodlar benzeşen ve ayrışan kodlar olarak işaretlenmiştir. Miles ve Huberman (1994: 64) benzeşen kodları “Görüş Birliği” ayrışan kodları ise “Görüş Ayrılığı” olarak adlandırmakta ve kodlayıcı güvenilirliği için Uzlaşma Yüzdesi = $\frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} * 100$ formülünü önermektedir. Kodlayıcı güvenilirliği için I. ve II. kodlayıcı arasında .68, I. ve III. kodlayıcı arasında .70,5, II.ve III. kodlayıcılar arasında .73,5 lik uyum, üç

kodlayıcı arasında yaklaşık .70,6 düzeyinde uyum bulunmuştur. Araştırma sorusunun sınırları ve buna bağlı olarak araştırmanın alt problemleri belirlenmediği için kodlayıcılar arasında alt düzeyde bir uyum sağlanmıştır. Araştırmacı araştırma sorusunu geliştirme çalışmalarını bitirdikten sonra araştırmanın amacı, araştırma problemi ve alt problemlerle birlikte pilot görüşme kayıtlarından yine tesadüfî örnekleme başka iki öğretmene ait görüşme deşifrelerini diğer kodlayıcılara ulaştırmıştır. Üç kodlayıcı bir araya gelip, ilk kodlamanın sonuçlarını tartışarak yeni kodlamanın sınırları belirlenmiştir. Tematik bir yaklaşımla kodlama yapılması konusunda görüş birliğine varılmış ve kodlama sonunda I. kodlayıcı 33, II. kodlayıcı 32, III. kodlayıcı 35 kod bulmuştur. I. ve II. kodlayıcı arasında .94, I. ve III. kodlayıcı arasında .89, II. ve III. kodlayıcılar arasında .83 lük uyum, üç kodlayıcı arasında yaklaşık .89 düzeyinde uyum bulunmuştur. Kodlayıcıların alt problemleri göz önünde bulundurmaları ve tema odaklı kodlamaya yönelmeleri kodlayıcılar arasındaki “uzlaşma yüzdesini” yükseltmiştir. Nitel veri analizinde kodlayıcılar arasındaki uyum düzeyi, kodlama güvenilirliğinin göstergesi olarak değerlendirildiğinde kodlayıcılar arasında yüksek düzeyde görüş birliği olduğu şeklinde yorumlanmış ve esas uygulama sonuçlarının kodlanmasında da benzer çalışmalar yapılmıştır. Araştırmada öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerden alıntılar yapılarak kanıtlar sunulmuş ve bu yolla geçerliği sağlanmıştır; güvenilirlik ise araştırmada izlenen aşamaların ayrıntılı bir biçimde açıklanmasıyla elde edilmiştir.

BULGULAR

Görsel Sanatlar Alanına Yönelik Öğretim Teknolojisi ve Materyali Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 1. *Görsel Sanatlar Alanına Yönelik Öğretim Teknolojisi ve Materyali Durumuna İlişkin Bulgular*

Tree N. /Temal.	Free N. /Kodlar	DÖ	EÖ	HÖ	NÖ	SÖ	Ref.	%	%
Öğr. Mater.	M. ihtiy.	5	4	3	2	3	17	44,7	55
	M. yeters.	2	2	6	2	2	14	36,8	45
	Referan.	7	6	9	4	5	31	81,5	100
Öğr. Tekno.	T. yeters.	2	1	0	0	2	5	13,2	72
	T. donan.	0	0	1	1	0	2	5,3	28
	Referan.	2	1	1	1	2	7	18,5	100
Toplam		9	7	10	5	7	38	100	

Tablo 1’de görüldüğü gibi görsel sanatlar alanına yönelik öğretim teknolojisi ve materyalleri hakkında öğretmen görüşlerinin % 81,5’i öğretim materyali % 18,5’i öğretim teknolojisi ile ilgilidir. Öğretim materyali temasında toplanan kodların yaklaşık % 55’i öğretim materyali ihtiyacıyla, yaklaşık % 45’i öğretim materyali yetersizliğiyle ilgilidir. Araştırmaya alınan öğretmenlerin tümünün öğretim materyali yetersizliği ve öğretim materyali ihtiyacını yineleyerek

vurguladıkları görülmektedir. Öğretim teknolojileri teması altında yaklaşık % 72'lik bir oranda teknolojik yetersizlik, % 28'lik bir oranda teknolojik donanım kodları bulunmuştur. Aşağıdaki alıntıda görüldüğü gibi DÖ her bir ders için hazırlanmış kitapların senenin başında öğretmenlere ulaştırıldığını ama görsel sanatlar alanında herhangi bir çalışma yapılmadığını ifade ederek materyal ihtiyacını dile getirmektedir.

<Documents\DÖ>- § 2 References Coded [3,95% Coverage Reference 2 - 2,21% Coverage: ...Her bir ders için hazırlanan kitaplar senenin başında masaların üzerine yığılır ama görsel sanatlar ile ilgili hiçbir şey yoktur bunların içinde. Ben bu sıkıntımızı her sene dile getiriyorum. Ama bu konuda henüz hiç bir çalışma yapılmadı.

Aşağıdaki ifadeler ise öğretmenlerin ellerinde sanatçılar ile ilgili CD'ler, röprodüksiyon örnekleri, sanatçı katalogları vb. öğretim materyalleri bulunmasına rağmen görsel sanatlar öğretimi için öğretim materyali yetersizliği olduğunu ve sanat konularının öğretimi ile ilgili olarak materyal ihtiyacı yaşandığını ortaya koymaktadır.

<Documents\NÖ.>- § 2 Coverage Reference 2 - 0,91% Coverage: Benim sanatçılarla ilgili CD'lerim falan var ama yeterli olmuyor.

<Documents\EÖ.>- § 4 References Coded [4,62% Coverage]Reference 1 - 2,44% Coverage: Röprodüksiyon örnekleri var baskı şeklinde. Rengi anlatan tablo şeklinde birkaç örnek var. Bunun yanında gösterebilmek için kataloglar götürüyorum sınıfa. Bunların dışında da yeterli materyalimiz yok doğrusu.

HÖ'in görsel sanatlar derslerinde gerekli olan malzemeleri fen laboratuvarından temin ettiğini ortaya koyan aşağıdaki ifadesi materyal yetersizliğine dikkat çekmektedir. HÖ fen bilgisi dersi için tasarlanan materyallerin bir kısmının görsel sanatlar dersi için kendilerine verilmesini isterken ve hatta bu ders için de bu şekilde özel tasarımlar yapılmasını talep ederken bu alandaki materyal yetersizliğini ve materyal ihtiyacını dile getirmektedir.

<Documents\HÖ>- § 6 Reference Coverage: 3 - 4,25...ben derslerimde gerekli olan malzemeleri fen bilgisi laboratuvarından temin ediyorum...Bu ders için de bu şekilde tasarlanmış özel materyallerin olmasını isterdim. Nasıl fen laboratuvarında bir iskelet varsa isterdim ki bir tane de benim atölyemde olsun. Ben de öğrencilerime anatomiyi bu materyal ile anlatabileyim....

HÖ yeni görsel sanatlar programında bazı sıkıntılar olduğunu ve sıkıntılarının başında da materyal yetersizliğinin geldiğini ifade etmektedir. Bu konuda yapılacak çalışmalarla yeni programın etkili bir şekilde kullanılabileceğini aşağıdaki ifadesinde belirtmektedir:

<Documents\HÖ>- § 6 References Coded [7,06% Coverage] Reference 2 - 1,23% Coverage: ...dediğim gibi yani materyal konusunda zaten görsel sanatlarda bir sıkıntı var. ... Yeni programda oturmayan bazı şeyler var. Bunların başında da materyal eksikliği geliyor....

<Documents\HÖ>- § 6 Reference Coverage: 3 - 1,25% Coverage: Dersimle ilgili materyalleri bulmak için kapı kapı dolaşmak zorunda kaldığım zamanlar oluyor.

Keşke bu kadar bir yerleri dolaşmak zorunda kalmasam. Her gün elimde dolu dolu poşetlerle okula gidiyorum. Bu eşyalar ders materyali olarak okulda bulunsa daha kolay olur benim için... bu kadar zaman kaybı da yaşamak zorunda da kalmam....

Yukarıdaki ifade de HÖ materyal yetersizliği ve ihtiyacı kodu ile ilgili olarak dersinin materyalini bulmak konusunda sıkıntılar yaşadığını ifade etmekte ve bu materyallerin okulda olmasının kendisi için kolay olacağını ve zaman kaybı yaşamayacağını dile getirmektedir.

<Documents\DÖ>- § 2 References Coded [2,16% Coverage] Reference 1 - 0,75% Coverage: *Atölyemde sadece tepegöz var. Bilgisayara ihtiyacımız olduğunda fen ve teknoloji sınıfını kullanabiliyoruz. Ya da uygun olan başka sınıflara giderek oradaki bilgisayarlardan yararlanmaya çalışıyoruz.*

Yukarıdaki ifadede DÖ atölyesinde sadece tepegözün olduğunu ifade ederken teknolojik donanım yetersizliğine vurgu yapmaktadır. Aynı öğretmen bilgisayardan yararlanmak istediklerinde sınıfların uygun olduğu zaman dilimlerinde bilgisayarlarını kullanabildiklerini ifade ederek teknolojik donanım eksikliğini belirtirken teknolojik donanıma da ihtiyaç duyduğunu dile getirmektedir. EÖ'de aşağıdaki ifadesiyle benzer durumda olduğunu belirtmektedir:

<Documents\EÖ>- § 1 Reference Coded [2,53% Coverage] Reference 1 - 2,53% Coverage: *Bazı sınıflarda projeksiyon ve bilgisayar var. Sınıfın öğretmenin izniyle kullanabiliyoruz. Atölyemizde olsaydı çok daha iyi olurdu.*

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşıldığı gibi okulda internet, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz gibi öğretim teknolojileri bulunmasına karşın görsel sanatlar derslerinde bu teknolojilerin kullanımının teknolojik yetersizlikten dolayı yaygınlaşmadığı görülmektedir.

<Documents\HÖ>- § 1 Reference Coded [0,90% Coverage]Reference 1 - 0,90% Coverage: *Atölyemde bilgisayar, tepegöz, televizyon ve VCD var. Atölyemde yok ama okuluma istediğim zaman alabileceğim bir projeksiyon makinesi var. Bu konuda şanslıyım.*

Yukarıda HÖ'nün açıklaması atölyesinde bilgisayar, projeksiyon, tepegöz gibi teknolojik donanım bulunmasından dolayı bu teknolojileri kullanabildiği için kendini şanslı gördüğü yönünde olmuştur.

GSÖ'lerinin Kullandıkları ÖTM'lerine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Teknolojileri ve Materyallerine İlişkin Bulgular

Tree N. /Temal.	Free N. /Kodlar	DÖ	EÖ	HÖ	NÖ	SÖ	Refer.	%	%
Öğr. Tek.	Bilgisayar	1	1	1	1	0	4	10	45,4
	İnternet	0	1	0	1	0	2	5	22,7
	Projeksiyon	0	0	1	1	0	2	5	22,7
	VCD	0	0	1	0	0	1	2	9,1
	Refer.	1	2	3	3	0	9	22	100
Öğr. Mater.	Örnek	3	1	0	2	6	12	30	38,5
	Grç. nesne	0	1	2	1	4	8	20	25,6
	Tıpkıbas.	0	0	1	3	3	7	17,5	22,5
	Katalog	1	2	1	0	0	4	10	12,8
	Paz.Bul.	0	0	1	0	0	1	2,5	3,2
Refer.	4	4	5	6	13	32	78	100	
Toplam		5	6	8	9	13	41	100	

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmenlerin derslerinde kullandıkları öğretim materyallerinin; % 22'si öğretim teknolojileri, % 78'i öğretim materyalleri olmak üzere iki temada toplanmıştır. Öğretim teknolojilerinden yararlanan öğretmenlerinyaklaşık % 45,4'ünün bilgisayar, % 22,7'sinin internet, % 22,7'sinin projeksiyon ve % 9,1'inin VCD kullandıkları bulunmuştur. Araştırma kapsamındaki dört öğretmenden bilgisayar kullanımı ile ilgili veri alınmıştır. Bu öğretmenlerin görüşlerini yansıtan alıntılardan örnekler aşağıda görülmektedir:

<Documents\HÖ>- § 1 Reference Coded [0,66% Coverage] Reference 1 - 0,66% Coverage: Atölyemdeki bilgisayarı sürekli kullanıyoruz.

<Documents\DÖ. >- § 1 Reference Coded [3,02% Coverage] Reference 1 - 3,02% Coverage: Derslerimizle ilgili başka materyaller olmadığı için bilgisayarlardan çok yararlanıyoruz. Özellikle grafiksel çalışmalar için örnek gösterirken ya da öğrencilere sanatçı örnekleri gösterirken bilgisayarı kullanıyoruz.

Yukarıdaki ifade de görüldüğü gibi DÖ dersinde başka materyaller olmadığı için grafiksel çalışmalar ve sanatçı örneklerini göstermede bilgisayarı kullandıklarını ifade ederek materyal yetersizliği koduna vurgu yapmaktadır. Araştırma bulguları sonucunda internet kullanımı ile ilgili olarak EÖ ve NÖ'lerden veri alınmıştır. NÖ'in "resim atölyesi hariç bütün sınıflardan bilgisayar var ve hepsinde de internet bağlantısı var" şeklindeki ifadesi bilgisayar ve internet donanımına olanak tanınması bakımından sevindirici olmaktadır.

<Documents\NÖ>- § 1 Reference Coded [0,87% Coverage] Reference 1 - 0,87% Coverage: Resim atölyesi hariç bütün sınıflarda bilgisayar var ve hepsinde de internet bağlantısı var. Öğrenciler araştırmalarını çok rahat yapıyorlar. Tepegöz var ama çok fazla kullanılmıyor.

Projeksiyon kodu ile ilgili olarak HÖ ve NÖ'den veri elde edilmiştir. Diğer üç öğretmen ise bu kod ile ilgili görüş bildirmemişlerdir. HÖ bilgisayarı ve projeksiyonu sanatçı örneklerini ve örnek çalışmaları incelemek için kullandığını aşağıdaki alıntıda ifade etmektedir:

<Documents\HÖ>- § 1 Reference Coded [0,66% Coverage] Reference 1 - 0,66% Coverage:Atölyemizdeki bilgisayarı ve okulun projeksiyonunu sanatçı CD'lerini izlemek için kullanabiliyoruz.

<Documents\HÖ> - § 1 ReferenceCcoded [0,66% Coverage] Reference 1 - 0,66% Coverage:Atölyemdeki bilgisayarı sürekli kullanıyoruz. İhtiyaç duyduğumuzda ortak kullandığımız projeksiyondan yararlanabiliyoruz. Sanatçı CD'lerini izleyebiliyoruz.

VCD ile ilgili olarak yalnızca HÖ'den veri alınmış ve açıklamasına aşağıda yer verilmiştir:

<Documents\HÖ>- § 1 Reference Coded [0,90% Coverage]Reference 1 - 0,90% Coverage:Atölyemdetelevizyon ve VCD var. Aynı zamanda müzik çalabileceğim bir kasetçalar da var. Bu konuda şanslıyım.

HÖatölyesinde bilgisayardan CD'ye kadar birçok teknolojik donanıma sahip olduğunu ve bu konuda kendini şanslı gördüğünü teknolojik donanım, teknolojik yetersizlik kodları kapsamında da ifade etmektedir. Öğretmenlerin öğretim materyalleri olarak % 38,5'lik bir oranla örnek çalışmaları, % 25,6'lık bir oranda gerçek nesnelere, % 22,5'lik bir oranda tıpkıbasımları % 12,8'lik oranında sanatçı katalogları ve % 3,2 oranında pazıl ve bulmacaları kullandıkları bulgularına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin kullandıkları öğretim materyallerinden örnek çalışmalar kodu ile ilgili olarak dört öğretmenden çok sayıda veri alınırken, bir öğretmen bu konuda görüş bildirmemiştir. Örnek çalışmalar kodu ile ilgili olarak DÖve SÖ'in kullandıkları ifadeler aşağıda yer almaktadır:

<Documents\DÖ> - § 1 Reference Coded [1,98% Coverage] Reference 1 - 1,98% Coverage: Öğrenciyken yaptığım çalışmaları kullanıyorum. İnternette yararlanıyorum. Kaynak kitap ve dergilerimiz var.

<Documents\SÖ>- § 6 References Coded [5,31% Coverage]Reference 3 - 0,59% Coverage: Sadece kompozisyon örnekleri gösteriyorum. Daha önceden yapılmış çalışmalar bunlar. **Reference 4 - 0,63% Coverage:**Elimde bazı sanat kitaplarım var kullanabileceğim. Bunun yanında kendi çalışmalarımı ya da daha önceki yıllarda yapılmış olan öğrenci çalışmalarını da gösteriyorum.

Yukarıdaki açıklamalarda ve özellikle SÖ'in ifadesinde de görüldüğü gibi öğretmenler kendi yaptıkları çalışmalardan ve öğrenci çalışmalarından oluşan örnek çalışmaları, öğretim materyali olarak kullanmaktadırlar. Açıklamalarda ifade edildiği gibi öğretmenlerin derslerinde tıpkıbasımlardan oldukça yararlandıkları görülmektedir.Öğretmenlerden üçü sanatçı kataloglarını derslerinde öğretim materyali olarak kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerinin kanıtı olan alıntılardan örnekler aşağıda sunulmuştur:

<Documents\DÖ> - § 3 References Coded [5,92% Coverage] Reference 3 - 1,01% Coverage:... Sanatçıları ve sanat eserlerini tanıtan kataloglarım var.

<Documents\EÖ> - § 2 References Coded [3,02% Coverage]Reference 1 - 2,44% Coverage:Sanat konularını öğretirken gösterebilmek amacıyla kataloglar götürüyorum sınıfa. İşte onları inceliyorlar. Bunların dışında yeterli materyalimiz yok açıkçası.

Pazıl ve bulmacalarla ilgili olarak yalnızca HÖ'den veri alınmıştır:

<Documents\HÖ> - § 1 Reference Coded [1,65% Coverage]Reference 1 - 1,65% Coverage:Röprodüksiyonlardan yola çıkarak bazı çalışmalar yapıyorum. Örneğin röprodüksiyonun bir parçasını koyuyorum. Kalan parçalarını kendileri tamamlamaya çalışıyorlar. Pazıl gibi yani.

Öğretmenlerin sanatçı katalogları, tıpkıbasımları, örnek çalışmaları, pazıl ve bulmacaları vb. öğretim materyali olarak kullanmalarının yanı sıra gerçek nesne ve objeleri de materyal olarak sıklıkla kullandıkları görülmektedir. Araştırma kapsamında yer alan dört öğretmenden gerçek nesnelere kodu ile ilgili veri alınırken bir öğretmen bu kod ile ilgili bir ifade kullanmamıştır. Öğretmenlerin ifadelerinden alıntılar aşağıda sıralanmaktadır:

<Documents\HÖ- § 2 References Coded [6,73% Coverage] Reference 1 - 1,48% Coverage: ...Fen laboratuvarından ışık konusunda, renk konusunda kullanabileceğim prizma, maket vb. malzemeleri alabiliyorum. Bunun yanında öğrencilerin kendilerinden yararlanıyorum...Bahçedeki bir ağaç, bir insan, bir ev görebildikleri her bir gerçek nesne ya da obje ders materyalim olabiliyor.

<Documents\SÖ> - § 4 References Coded [2,40% Coverage]Reference 2 - 0,30% Coverage: "Hareket" konusunu öğretmek için hareketli nesnelere örnek veriyorum. Çevremden örnekler veriyorum. Öğrencilerin kendilerini de model olarak kullanıyorum.

<Documents\SÖ> - § 5 References Coded [3,18% Coverage] Reference 1 - 0,78% Coverage:Çocuk diyelim ki tarlada çalışan birini çizmek istiyorum. "Hocam çizemiyorum" diyor. "Al oradan bir süpürge ve çapa gibi kullan onu" diyorumBu öğrencinin hareketlerini inceletiyorum ve sonra da çizmelerini istiyorum.

Yukarıdaki alıntıda görüldüğü gibi öğretmenler derslerinde prizma, maket, vb nesnelere öğretim materyali olarak kullanmaktadırlar. Öğretmenlerin "...bunun yanında öğrencilerin kendilerinden yararlanıyorum", "...öğrencilerin kendilerini de model olarak kullanıyorum...." şeklindeki ifadeleri her türlü gerçek nesnelere yararlandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Eğitimine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin gerek hizmet öncesi eğitimde gerekse hizmet içi eğitimde öğretim teknolojileri ve materyali tasarımına ilişkin eğitim almadıkları bulunmasına karşın iki öğretmen materyal tasarladıklarını ifade

etmişlerdir. Öğretim materyali tasarlama ile ilgili olarak araştırma kapsamındaki öğretmenlerden ikisi görüş bildirmişlerdir. İlgili ifadeler aşağıda sunulmuştur:

<Documents\DÖ>- § 1 Reference Coded [2,75% Coverage] Reference 1 - 2,75% Coverage:...el işi kâğıtları ya da atık malzemelerden çocukların anlayabileceği tarzda materyaller yapıyoruz. Örneğin telden iskelet modeli yapıyoruz.

<Documents\HÖ> - § 1 Reference Coded [5,51% Coverage]Reference 1 - 3,51% Coverage:Dersimiz ile ilgili olarak bazen maketler hazırlıyoruz. Farklı aşamalarda nasıl yapıldıkları ile ilgili görsel çizimler yapıyorum...kâğıt ve atık malzemelerden hayvan figürleri yaptığımızda ise farklı birkaç tane tasarım yapıp panoya asarak öğrencilerin de aynısını yapmalarını istiyorum.

Yukarıdaki alıntılarda da görüldüğü gibi öğretmenler el işi kâğıtları ya da atık malzemelerden materyaller, modeller, maketler gibi öğretim materyalleri hazırladıkları şeklindeki ifadeleri ile sınırlı nitelikte öğretim materyalleri hazırlayabildiklerini belirtmektedirler. HÖ aşağıdaki ifadesinde öğretim materyali tasarımı ile ilgili bir eğitim sürecinden geçilmesi gerektiğine inandığını dile getirmektedir:

<Documents\HÖ>- § 6 References Coded [15,03% Coverage]Reference 4 - 1,50% Coverage: Sanat tarihi şeritlerini öğretmen adayları sınıfta kullandıklarında çok hoşuma gitmişti...Bu materyalin oluşturulma sürecinin çok zorlayıcı ve uzun olduğunu tahmin edebiliyorum. Öğretmenlerin bu konu ile ilgili bir eğitim sürecinden sonra ancak bu şekilde materyaller oluşturabileceklerini düşünüyorum. Keşke biz de bu şekilde bir eğitim alabilsek...

Aşağıdaki ifade de NÖ kendi öğrencilik yıllarında öğretim materyali tasarım çalışmaları yapmadığını belirtmiş ve HÖ gibi “keşke şu an bunlarla ilgili öğretmenlere de eğitim verilse” şeklindeki talebi ile bu konu ile ilgili eğitim almış olma isteğini dile getirmiş ve hizmet içi eğitim yoksunluğu koduna vurgu yapmıştır. İlgili ifade aşağıda sunulmuştur:

<Documents\NÖ>- § 6 References Coded [5,46% Coverage]Reference 5 - 0,80% Coverage:...Bizim öğrencilik dönemimizde böyle şeyler yaptırıyorlardı. Keşke şu an bunlarla ilgili öğretmenlere de eğitim verilse.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ifadeleri incelendiğinde hizmet öncesi eğitim yoksunluğu ile ilgili olarak iki öğretmenin görüş bildirdiği görülmüştür. İlgili alıntılardan örnekler aşağıda sunulmuştur:

<Documents\SÖ>- § 6 references coded [4,81% Coverage]Reference 1 - 0,66% Coverage:Bu sanat tarihi şeritlerini hiç kullanmadım. Zaten okulda da böyle bir şey yapmamıştık... Yine de çok hoşuma gidiyor.

<Documents\NÖ>- § 6 References Coded [5,46% Coverage] Reference 5 - 0,80% Coverage:Çok güzel bunlar...Bizim öğrencilik dönemimizde böyle şeyler yaptırıyorlardı.

Öğretim Materyali Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular

Tablo 3. Öğretim Materyali Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular

Free Nodes / Kodlar	DÖ	EÖ	HÖ	NÖ	SÖ	Referance	%
Öğretimde zorlanma	3	1	1	1	2	8	40
Materyal bulmada zorlanma	2	2	1	1	0	6	30
Kazanımları eleme	0	1	2	0	1	4	20
Kayı	1	0	0	0	0	1	5
Zaman kaybı	0	0	1	0	0	1	5
Referances	6	4	5	2	3	20	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi görsel sanatlar alanına yönelik öğretim materyali yetersizliğinden kaynaklanan sorunların başında % 40’la öğretimde zorlanma ve % 30’luk oranla öğretim materyali bulmada zorlanma kodları gelmektedir. Yine aynı şekilde % 5’lik oranlarla ifade edilen kaygı ve zaman kaybı kodları da sorun olarak değerlendirilmektedir. Kodlar arasında % 20’lik bir ağırlığa sahip olan kazanımları eleme çözümü yeni bir sorun doğurmaktadır. Öğretim materyali yetersizliğinden kaynaklanan öğretmen kaygısı ile ilgili olarak yalnızca DÖ’den veri alınmıştır:

<Documents\DÖ> - § 1 Reference Coded [1,88% Coverage]Reference 1 - 1,88% Coverage:Ben derse gelmeden önce “Ne götüreyim? Ne göstereyim?” diye kaygı duyuyorum. Bazı materyallerim var ama yeterli değiller. Daha yararlı daha farklı materyallerden de yararlanmak istiyorum.

DÖ’ye ait alıntıda ders hazırlıklarından başlayarak öğretim materyaline ihtiyaç duyduğu ve ihtiyacın giderilememesinden kaynaklı kaygı yaşadığı ifade edilmektedir. Sahip olan materyallerin yetersizliğini dile getirirken materyal ihtiyacı koduna gönderme yapmaktadır. Dört öğretmenin ifadelerinde materyal bulmada zorlandıkları tekrar edilmiştir. EÖ’nün görsel sanatlar alanına yönelik materyallerin hazır olarak kendilerine verilmesi talebini dile getiren ifadesi şu şekilde olmuştur:

<Documents\EÖ>- § 2 references coded [1,52% Coverage]Reference 1 - 0,85% Coverage:Alanımıza yönelik materyal bulmakta çok zorluk çekiyoruz. Hemen hemen bu derse yönelik öğretim materyalleri de yok zaten. İhtiyacımız olan materyaller hazır olarak bize verilse çok rahat olacak.

EÖ’nün öğretim materyali eksikliğinin öğrencilerin derse olan ilgilerini azalttığına ilişkin ifadesi ise şu şekilde olmuştur:

<Documents\EÖ> - § 1 Reference Coded [0,67% Coverage]Reference 1 - 0,67% Coverage:...yanımda materyal bulduramıyorum. Materyallerle desteklenmediği için de ders tekdüze, sıkıcı bir hal alıyor ve öğrencilerin ilgisini çekmiyor. Bu durumda biz de öğrenciden başarı bekleyemiyoruz.

HÖ<Documents\HÖ>- § 6 Reference 3 - 1,25% “Dersimle ilgili materyalleri bulmak için kapı kapı dolaşmak zorunda kaldığım zamanlar oluyor. Keşke bu kadar bir yerleri dolaşmak zorunda kalmasam” şeklindeki ifadesiyle materyal bulmada zorlandığını ifade etmektedir. NÖ’nü öğretmenlere hazır materyallerin verilmesinin onlara kolaylık sağlayacağına inandığı yönündeki ifadesi şu şekilde olmuştur:

<Documents\NÖ> - § 1 Reference Coded [4,12% Coverage]Reference 1 - 3,12% Coverage: Çevrelerinde yer alan şeylerden örnekler vermek biraz işi kolaylaştırıyor. Ama bu örnekleri bulurken bile zorlanabiliyoruz. Hazır materyaller olduğu zaman bizim işimiz daha kolay olacak. Faydalı olur bence.

HÖ’in aşağıdaki ifadesi de 2005 yılında uygulamaya konulan görsel sanatlar programının materyal eksikliği konusunda sıkıntı yarattığı ifadesi ile materyal bulmada zorlanma koduna vurgu yapmaktadır:

<Documents\HÖ> - § 6 References Coded [7,06% Coverage] Reference 2 - 1,23% Coverage: ...Dediğim gibi yani materyal konusunda zaten görsel sanatlarda bir sıkıntı var. Program değiştikten sonra da yeni programda oturmayan bazı şeyler var. Bunların başında da materyal eksikliği geliyor. Bu konuda yapılacak çalışmalarla yeni program etkili bir şekilde kullanılabilir.

Öğretmenler genelde görsel sanatlar konularını işlerken materyal kullanamamalarının nedeni olarak “...okulda, sınıfta konuları işleyebilecekleri materyallerin olmadığını” belirtmişlerdir. Öğretimde zorlanma koduna ilişkin olarak öğretmenlerden tümünden açıklama gelmiştir:

<Documents\DÖ> - § 2 References Coded [3,86% Coverage]Reference 2 - 1,97% Coverage:Ritim, perspektif gibi bazı sanatsal ilkeleri farkında olmadan yapan öğrenciler oluyor ama yine de bu ilkelerin öğretiminde oldukça zorlanıyoruz. Elimizde öğrencilerin öğrenmelerini sağlayacak materyallerimiz olsaydı diğerlerine de rahatça öğretebilirdik.

DÖ yukarıdaki ifadesinde de görüldüğü gibi bazı öğrencilerin sanatsal düzenlenme ilkelerini farkında olmadan yapabildiklerini ama diğerlerinin bu konuları öğrenmekte zorlandıklarını ifade ederek öğretmenlerin ellerinde bu ilkelerin öğretimine yönelik öğretim materyalleri olduğunda bu öğrencilere de rahatlıkla öğretilbileceğini ifade etmektedir. Araştırmada zaman kaybı kodu ile ilgili olarak yalnızca HÖ’den görüş alınmıştır. HÖ derste kullanmak için materyalleri bulmada ve dersliğe getirmede zorlandığı ve çok zaman kaybı yaşadığı yönünde kaygı duyduğunu ve bu dersle ilgili materyallerin okulda sabit durması gerektiğini aşağıdaki şekilde ifade etmektedir:

<Documents\HÖ> - § 1 Reference Coded [1,17% Coverage]Reference 1 - 1,17% Coverage:...bu derste kullanacağım materyalleri bulmak için kapı kapı dolaşmak zorunda kaldım. Keşke bu kadar bir yerleri dolaşmak zorunda kalmasaydım bunları temin edebilmek için. Elimde hazır materyallerim olsaydı daha kolay olurdu benim için. Çok fazla zaman kaybım oldu. Öğretmene çok fazla iş düşüyor. Yani her gün elimde poşetlerle okula gittiğimi hatırlıyorum.

Oysaki bu eşyalar okulda olsaydı ve benim dersimin materyali olsaydı da getirip götürmek bu kadar işçiliğini yapmak zorunda kalmazdım.

“İlköğretim görsel sanatlar programının tüm kazanımlarını programınıza alıyor musunuz? Programınıza almadığınız kazanımlar varsa neden almadığınızı belirtir misiniz?” sorularına iki öğretmen suskun kalmış, yanıtlayan öğretmenlerin açıklamaları incelendiğinde “müze bilinci” öğrenme alanından bazı kazanımlarla, sanatsal düzenleme ilkelerine yönelik bazı kazanımları programlarına almadıkları ya da programa aldıkları halde yeterli etkinlik yapmadıkları ve yeterli zaman ayırmadıkları bulunmuştur.

<Documents\HÖ> - § 2 References Coded [3,15% Coverage]Reference 2 - 0,35% Coverage:...*önce uygulamalar, daha sonra resimlerden dengeyle ilgili birkaç şey göstererek geçiştiriyorum bu konuyu.*

<Documents\SÖ> - § 1 Reference Coded [0,46% Coverage]Reference 1 - 0,46% Coverage:...*Programdaki kazanımların tümünü almak zorunda olduğumu düşündüğüm için görünüşte bütün kazanımları programıma alıyorum zaten...Bu şekilde bazı kazanımların başarısız olduğunu görünce onları ertesi yıl bir şekilde bir kazanımın arkasına sıkıştırıyorum.*

<Documents\HÖ> - § 2 References Coded [3,15% Coverage]Reference 1 - 2,81% Coverage:*Programdaki kazanımların tümünü almaya çalışıyorum ama hepsini alıyorum diyemem. Bazı kazanımlar okulun imkânlarına ya da çocukların imkânlarına uygun değil. Mesela müze konusu var. Çok güzel bir konu olmasına rağmen çocukları müzeye götürmek o kadar büyük bir sorun oluyor ki.*

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma bulgularından da anlaşıldığı gibi araştırma kapsamındaki okullardan bir kısmında internet, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz gibi teknolojik donanım bulunmasına karşın görsel sanatlar atölyelerinde teknolojik donanım yetersizliği yaşanmaktadır. Öğretmenlerin bilgisayardan yararlanmak istediklerinde başka sınıfların uygun olduğu zaman dilimlerinde kullanabildiklerini ifade etmeleri teknolojik donanım eksikliğini dile getirirken teknolojik donanıma da ihtiyaç duyduklarını da ortaya koymaktadır. Görsel sanatlar öğretmenlerinin tümünün ifadelerinde öğretim materyali yetersizliğine ve öğretim materyali ihtiyacına defalarca vurgu yaptıkları görülmüştür. Öğretmenlerden biri görsel sanatlar derslerinde gerekli olan malzemeleri fen laboratuvarından temin ettiğini belirterek materyal yetersizliğine dikkat çekmektedir. Aynı öğretmen fen bilgisi dersi için tasarlanan materyallerin bir kısmının görsel sanatlar dersi için de kendilerine verilmesini isteyerek ve hatta görsel sanatlar dersi için de bu şekilde özel tasarımlar yapılmasını talep ederek bu alandaki materyal yetersizliğini ve materyal ihtiyacını da dile getirmektedir. Sala'nın (2003) yaptığı benzer bir araştırma bulguları da öğretmenlerin materyal kullanımı konusunda birçok sıkıntılarının ve eksikliklerinin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Öğretmenlerden birinin “resim atölyesi hariç bütün sınıflarda bilgisayar var ve hepsinde de

internet bağlantısı var” şeklindeki ifadesi bilgisayar ve internet donanımının olmasına karşın resim atölyesinde bulunmamasının bu dersin işlenişi açısından büyük bir eksiklik olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bir başka öğretmenin bu teknolojileri kullanabildiği için kendini şanslı gördüğü yönündeki ifadesi de eksikliğe vurgu yapmaktadır.

Öğretmenlerin tümünün ifadelerinden görsel sanatlar derslerinde öğretim materyali kullanmaya yönelik tutumlarının olumlu olduğu ve derslerinde öğretim teknolojileri ve materyali kullanmanın önemine inandıkları görülmektedir. Araştırma bu yönüyle Özdemir (2000) ve Teker’in (2002) yaptıkları araştırmaların öğretmenlerin öğretim materyalleri kullanımı ile ilgili tutumlarının olumlu olması yönündeki sonuçlarıyla örtüşmektedir. Öğretmenlerin derslerinde bilgisayarı ve projeksiyonu sanatçı örneklerini ve örnek çalışmaları incelemek için kullandıklarını ifade etmektedirler. Bunun yanı sıra öğretmenlerin çoğunlukla kendilerinin ya da öğrencilerinin yaptıkları çalışmaları örnek çalışmalar olarak kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir. Söz konusu öğretim materyallerinin hemen arkasından gerçek nesne ve objeler öğretmenlerce tercih edilen materyaller olarak yerini almaktadır. Tıpkıbasımlarda öğretmenlerin oldukça yararlandıkları materyaller olmasına rağmen hareketli pazıl ve bulmacaları çok tercih etmedikleri görülmektedir. Ulaşılan bulgular görsel sanatlar öğretmenlerinin katalogları da derslerinde öğretim materyali olarak sıklıkla kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerden birinin “*bu materyallerin dışında yeterli materyallerimiz yok açıkçası*” ifadesi bu öğretim materyallerinin sıklıkla kullanımının nedenini açıklamaktadır.

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin gerek hizmet öncesinde, gerekse hizmet içinde öğretim materyali tasarımına ilişkin eğitim almadıklarının tespit edilmesine karşın iki öğretmen materyal tasarladıklarını ifade etmişlerdir. “Öğretmenlerin etkili öğretim materyalleri hazırlama yeterliliklerine sahip olabilmeleri için bunların öğretim ortamlarındaki işlevlerini, bunları hazırlarken dikkat edilmesi gereken ilkeleri ve yaygın kullanılan materyal türlerinin yarar ve sınırlılıkları ile bunların seçiminde ve kullanımında dikkat edilecek özellikleri de iyi bilmeleri gerekir (Gündüz ve Odabaşı, 2004:46). Bu nedenle öğretmenlerin bütün bu bilgileri yalnızca bilgi düzeyinde değil aynı zamanda uygulama hatta değerlendirme düzeylerinde kazanabilmeleri gerekmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretim materyalleri tasarımı ile ilgili bir eğitim sürecinden geçilmesi gerektiği inancını taşıdıklarını göstermiştir.

Öğretmenlerin bir kısmı müze bilinci öğrenme alanından bazı kazanımlarla, sanatsal düzenleme ilkelerine yönelik bazı kazanımları ya programlarına almadıkları ya da programa aldıkları halde yeterli etkinlik yapamadıkları ve yeterli zaman ayıramadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun nedenleri arasında ilk sırada öğrencilerin kavramada zorlanmaları/zorlanacakları düşüncesinin yattığı, ikinci sırada ise öğretim materyali eksikliği geldiği görülmektedir. Öğretmenler materyalleri bulmada, dersliğe getirmede zorlanmakta ve çok zaman kaybı yaşadıkları yönünde kaygılarını dile getirmektedirler. Öğretmenlerin alana

yönelik hazırlanmış öğretim materyali sınırlılığı nedeniyle materyal bulmada zorlandıkları ve endişe yaşadıkları görülmektedir. Öğretmenler, alana yönelik materyallerin hazır olarak kendilerine verilmesi talebinde bulunmaktadırlar. Öğretmenler sanatsal düzenleme ilkelerinin öğretiminde zorlanmalarının bir nedeni olarak da bu konuların öğrencilerin akıllarında kalmaması olduğunu ifade etmektedirler. Öğretmenler öğrencilerin bu ilkeleri farkında olmadan yapabildiklerini ama diğerlerinin bu konuları öğrenmekte zorlandıklarını ifade ederek öğretmenlerin ellerinde bu ilkelerin öğretimine yönelik öğretim materyalleri olduğunda bu öğrencilere de rahatlıkla öğretilebileceğine inanmaktadırlar. Buyurgan ve Buyurgan (20012:130) “uygulama çalışmalarında bilinçli hareket ederek, daha başarılı sonuçların alınabilmesi için tasarım eleman ve ilkelerinin bilinmesinin yararlı olacağı” şeklindeki görüşleri ile bu konunun öğretiminin geçiştirilmemesi gerektiğini desteklemektedirler. Görsel sanatlar atölyesi bulunmayan öğretmenler yanlarında materyal bulunduramadıklarını bu nedenle de dersin öğrencilerin ilgisini çekmediğini ve onları başarısız kıldığını ifade etmektedirler. Öğretmenler 2005 yılında uygulamaya konulan görsel sanatlar programının materyal eksikliği konusunda sıkıntı yarattığını düşünmektedirler. Öğretmenler genelde görsel sanatlar konularını işlerken materyal kullanamamalarının nedeni olarak “*okulda, sınıfta konuları işleyebilecekleri materyallerin olmadığını*” belirtmişlerdir. Yeni müfredat zengin materyal kullanımını istemektedir.

Araştırmada; 1.Görsel sanatlar öğretmenlerinin çalıştıkları kurumlarda öğretim teknolojilerinin yeterli olmadığı aynı şekilde öğretim materyallerinin de yeterli olmadığı; öğretim teknolojileri ve materyallerine ihtiyaç duydukları, 2.Görsel sanatlar öğretmenlerinin sınırlı da olsa öğretim teknolojileri ve materyallerinden yararlandıkları, 3.Görsel sanatlar öğretmenlerinin sırasıyla kendilerinin ya da öğrencilerinin yaptıkları çalışmaları, gerçek nesne ve objeleri, sanatçı kataloglarını ve tıpkıbasımları öğretim materyali olarak kullanmayı tercih etmelerine rağmen hareketli pazıl ve bulmacaları çok tercih etmedikleri, 4.Görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretim materyali teknolojileri ve materyal tasarımına ilişkin hizmet öncesi eğitim ve hizmet içi eğitim almamalarına karşın bu konuda bilgi sahibi oldukları ancak öğretim materyali tasarımı konusunda pratikleri olmadığı, bu nedenle hizmet içi eğitime ihtiyacı duydukları, 5. Görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanatlar öğretim programını uygularken sanat tarihi öğretimi, müze eğitimi, perspektif öğretimi, desen öğretimiyle sanatsal düzenleme ilkelerinin kavratılmasında öğretim materyali yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar yaşadıkları; bu nedenle İlköğretim Görsel Sanatlar Programı kazanımlarının tümünü programa almadıkları ya da aldıkları bu konular ile ilgili kazanımlara yönelik etkinlikleri sınırlı tuttıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma çağdaş teknolojilerle donanımlı görsel sanatlar atölyelerinin oluşturulması, MEB- Üniversite işbirliği ile görsel sanatlar öğretmenlerine hizmet içi kurs ve seminerler düzenlenmesi, görsel sanatlar programlarının geliştirilmesinde öğretim teknolojileri ve materyallerine yer verilmesi ve alana yönelik oluşturulan öğretim materyalleri ile birlikte öğretmenlere ulaştırılması yönünde önerilerle sonlandırılmıştır.

KAYNAKLAR

- Artut, K. (2002). Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri: eğitim fakülteleri ve ilköğretim öğretmenleri için. Anı Yayıncılık.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). Sanat eğitimi ve öğretimi: Eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve tekniklerle. (3. basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gündüz, Ş. ve Odabaşı, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 3(1), 7. s.43-48.
- Kinder, J. S. (1973). Using instructional media. New York: Litton Educational Pub. Inc.
- Mamur Yılmaz, E. (2014). *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının ilköğretim okulları öğrencilerine sanatsal düzenleme ilkelerinin öğretimine yönelik öğretim materyali tasarımı süreçleri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. (2nd ed.). Thousand.
- Özdemir, S. M. (2000). *Müfredat laboratuvar okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini etkili kullanma durumlarına ve hizmet-içi eğitime ihtiyaçlarına yönelik bir araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özsoy, V. ve Alakuş, A. O. (2009). Görsel sanatlar eğitiminde öğretim yöntemleri (resim-iş eğitimi). (1. basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sala, G. (2003). *Öğrenciler tarafından geliştirilen öğretim materyallerinin erişkiye etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- San, İ. (1987). Çocuğun ve gencin sanat eğitimi. *Milliyet Sanat Dergisi*, 162. s.34-40.
- Şimşek, N. (2007). *Öğretim teknolojileri kullanımı ve materyal geliştirme: Uygulama örnekleriyle*. (1. basım). Ankara: Asil Yayınları.
- Teker, A. (2002). *Ankara ili merkez ilköğretim okullarında görev yapan 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin fen bilgisi dersinde eğitim araç-gereçlerini kullanma durumlarının değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

SUMMARY

The current art education; skills and abilities which can be used effectively, the social sense of responsibility enhanced, free-thinking and self-confident are creative aims to educate people. One of the most effective way for the individual's creative ability is revealed on its ability to the art education. Visual arts is one of the most important fields of application in the courses of primary school art education. New achievements by using educational technology enables the generation and data transferring process to fulfill the functionality assumed by the visual arts courses, the creation of new applications, using, production of teaching materials, change themselves according to requirements of the teachers' age, to acquire knowledge and skills and implementing that is very important. Visual arts teaching towards teaching technologies, the limited number and the type of materials, the low rate of used materials by teachers, the lack of qualifications of the developed materials reveals the need in research that will contribute with the developments in the field and give creative suggestions.

In this study primary school teachers of visual arts, visual arts courses in educational technology and materials have been determined by using the status and perspectives regarding the use of materials were investigated. The results of the research in visual working in primary education with the findings of the arts teachers, lighting and visual arts courses in teaching technologies and the Ministry of Education course materials are in need of material to shed light on study that is still with this research in a more qualified education environment to create their issues using teaching technologies and materials in the more conscious way are contemplated. The purpose of this research is performed on the way , " Primary schools; What are educational technology and teaching materials conditions to use during the visual arts lessons by the visual arts teacher? "were determined as to answer to the question. It has also been searched for the answer to the following sub-objectives that can respond to research questions: 1-How are the educational technology and material equipment for the visual arts ? 2-What are the teaching technologies and materials used by the visual arts teachers? 3-What about visual arts teachers education in the fields of educational technology and materials? 4-What are the problems arising from the visual arts teachers in the fields of teaching technologies and materials?

Ten teachers-volunteers from the Bolu Central District primary schools who work in the field of visual arts were surveyed and formed the pre-meeting as the first working group in this field. Five of these teachers have been selected as the second working group to perform deeply research. The extent of the sampling method for illustration was used in the formation of the working group. This sample 1) They present the visual arts workshop at the school, 2) to have at least five years experience in the primary school is identified as two basic criteria.

Qualitative features that were used in interview techniques are to collect data to this research, to establish the status of the visual arts teachers using materials and

material needs "a semi-structured interview form for teachers" were prepared. The theoretical data obtained by scanning the relevant literature for the preparation for the interview form, data collection tools were used in the research on this issue, the pilot studies and expert opinions were taken as basis. Individual interview techniques have benefited from the opinions of the visual arts teachers. During the meetings teachers were asked four questions directed and completed in five sessions. During the meetings recording devices were used. This analysis of qualitative data gathered through the research was conducted through interview content analysis techniques. For making the content analysis computer was used. The aim of the research is to ensure the reliability of coding the research, pilot interviews were recorded with the research problem and sub-problems still deliver other coders by random sampling of teachers with two other researchers interview transcriptions. The consequences of the first codings were encoded by the three encoders that got together and identified the limits of the new coding. At the end of a thematic approach was consensus on conducting the encoding and coding; I and II. between .94 encoders, I. and III. between .89 encoders, Level II III. encoders between .83 cubic compliance, between three encoders approximately on the .89 level. For the safety to the encoding field studies a field expert researcher and a training programmer coder were involved. The data obtained in the research of visual arts teachers' views of the evidence were presented thus making quotations and validity are provided; reliability is were obtained by the steps described in detail followed in the study.

From the Research; 1. The visual arts teachers working in the institutions are in need for educational technology and teaching materials are not enough; they need educational technology and materials. 2. In spite of the needs for teaching Technologies and materials visual arts teachers benefit from them. 3. Visual arts teachers step by step or the students themselves, respectively, prefer the real subject and object, artists catalogs and animated puzzle pieces and facsimiles of puzzles as a teaching material in their studies. 4. Visual arts and pre-service teachers' don't have enough practice experiences in the using educational technology and services concerning the material inside though they have knowledge about this subject, but it is not practical, so they need in-service training. 5. The current practice of visual arts education program, teaching the history of art, museum education, teaching perspective, art of organizing principles which they practice by the design teaching; teaching is comprehend the problems caused by the material deficiencies; so Primary Visual Arts Program related to the artistic achievements of organizing principles receives to take all of the programs and activities that are accessible to limit their consequences. Studies the establishment of equipped visual art workshop with contemporary technologies, Ministry of Education and University-service to the visual arts teachers in cooperation with the courses and seminars to be held, with proposals which include the educational technology and materials for the development of the visual arts program and deliver to the teachers along with the formed packages teaching materials for the field were terminated.